

Årets växt 2011 – knärot

FN har utsett 2011 till "Skogens år". Därför passar det extra bra att knäroten, som ju är typisk för gamla fina barrskogar, utsetts till årets växt.

ULLA-BRITT ANDERSSON

Knärot *Goodyera repens* är ny på rödlistan från och med 2010 där den placerats i kategorin NT (nära hotad). Arten finns i hela Sverige men saknas naturligt nog på kalvfället. Den växer i äldre gran- eller tallskog, ett habitat som blivit mer ovanligt med dagens intensiva skogsbruk. Växtplatserna är mossiga, något fuktiga granskogar eller mer torra tallskogar. Knärot kan i norra Sverige även växa i björkskog. Under rödlistningsarbetet bedömdes knärot ha minskat med minst femton procent under de senaste sextio åren och minskningen väntas fortsätta med minst tjugo procent under den kommande sextioårsperioden.

Knärot är en flerårig orkidé med en krypande, grenad jordstam. Den kan vara svår att få ögonen på och blir sällan talrik på sina växtplatser. De basala bladrosetterna är övervintrande. Bladen är spetsigt äggrunda, mörkgröna och tydligt nät-nerviga. Stjälken är 10–20 cm hög, har fjällika blad och är finhårig upptill. Blommorna sitter tillsammans i en 3–7 cm lång, axliknande klase. Blomställningen är ensidigt riktad eller något spiralvriden. De doftande blommorna är vita och de yttre kalkbladen tätt körtelhåriga (figur 1). Blomningen sker i juli eller augusti. Knärot bildar mykorrhiza och är helt beroende av sin svamp-partner.

Primärfyndet i Sverige gjordes i Uppland och publicerades 1732. Det vetenskapliga släktnamnet *Goodyera* hänsyftar på den engelska botanisten John Goodyer (1592–1664). Artepitetet *repens* betyder krypande och syftar förstås på jordstammen. I Norden finns knärot även i Finland där

Figur 1. Knärotens blommor är tätt körtelhåriga. Släktet *Goodyera* innehåller cirka 90 arter, flertalet hemmahörande i norra halvklottets tempererade trakter, men bara en art finns i Europa. Foto: Thomas Gunnarsson.

den är spridd i hela landet, i Norge är den mer sällsynt och den är rar i Danmark. Arten växer i en stor del av Europa men mer sällsynt i de västra och södra delarna. I Asien och Nordamerika är den spridd i de tempererade delarna och den finns till och med i Nordafrika.

Du som är ute i skogen kan bidra till att öka vår kunskap om knärot genom att rapportera in dina fynd av arten på Artportalen (www.artportalen.se). Du kan också ladda hem en rapporteringsblankett från föreningens hemsida (www.sbf.c.se). Skicka in dina rapporter senast 15 oktober 2011 till Ulla-Britt Andersson, Kummelvägen 12, 386 92 Färjestaden (ullabritt.oland@gmail.com, 0705-36 78 36). Eventuella frågor om inventeringen kan du också skicka till mig. Jag tar även tacksamt emot förslag på kandidater för kommande "Årets växt". Välkommen med dina rapporter! **SBT**